

Hals
Arkiv

Huse og gårde i Holtet

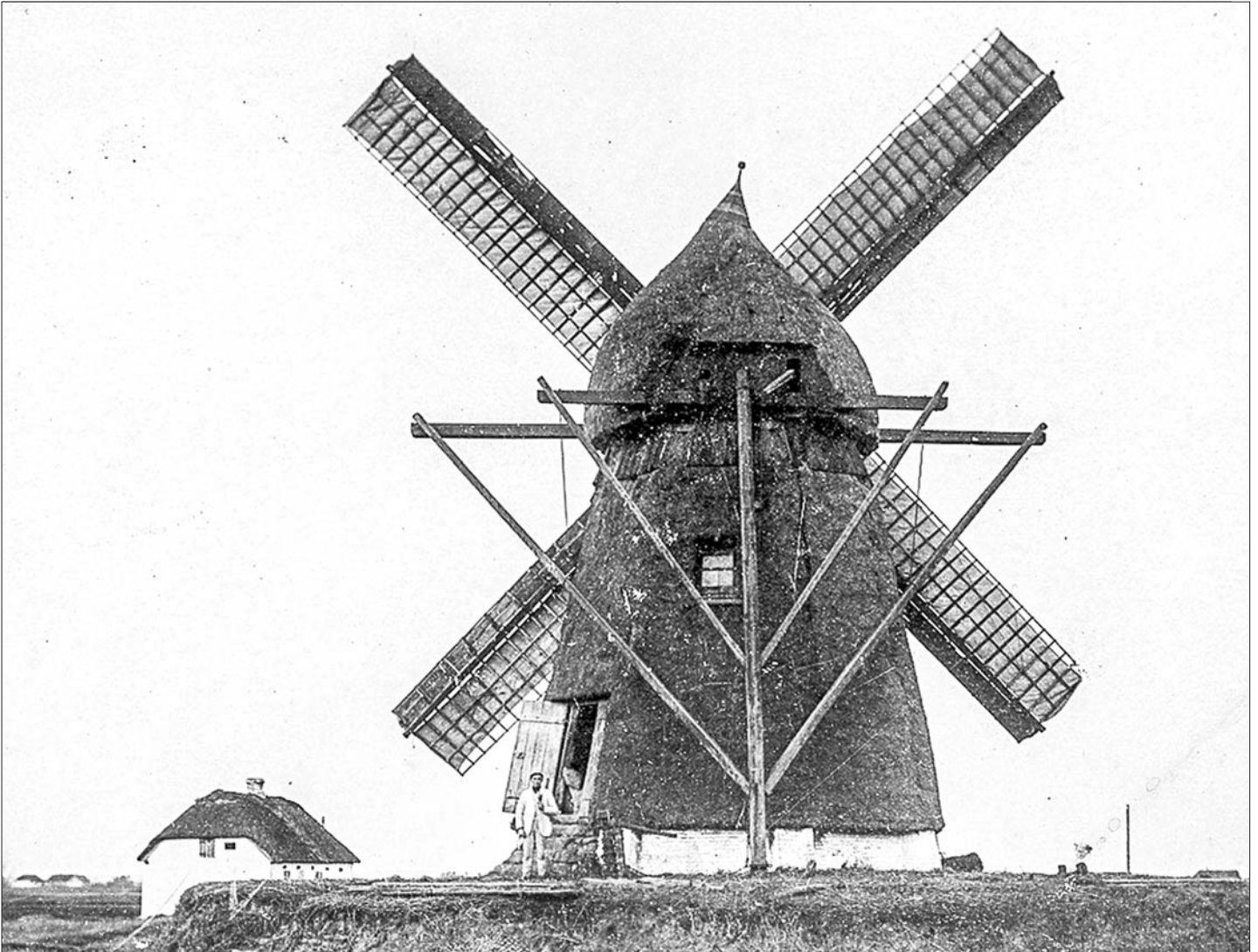
Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Aalborgvej 221, Holtet Mølle

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 6b

Jacob Bengtson - søn af den svenske møllersvend Søren Peter Bengtson, der i 1900 købte Holtet Mølle - var overbevist om, at skelettet i møllen var rejst af egetømmer fra et forlist skib.

Holtet Mølle blev bygget i 1860 og taget ud af drift i 1960.

Billedet er taget mellem 1890 og 1910.

Foto:
Hals Arkiv, B11496.

I 1860 bygger ejeren af Holtet Møllegaard, Jens Knudsen, Holtet Mølle, som var en såkaldt hollandsk vindmølle. Den havde et vingefang på 28 alen (ca. 18 meter) og var tækket med strå. Møllen ejes og drives herefter af ejerne af Holtet Møllegaard, først Jens Knudsen og senere hans søn Knud Jensen, frem til 1900, hvor sidstnævnte sælger møllen.

1900

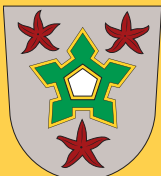
Den 31. januar 1901 underskrives et skøde, som bliver tinglæst ¹⁾ 8. februar samme år. Jævnfør dette skøde sælger Knud Jensen en ny udstykning, matr. nr. 6b (Holtet Mølle), til

Søren Peter Bengtson. Baggrunden for skødet er dog en købekontrakt, der er underskrevet den 11. juni året før, og af hvilken det fremgår, at køberen har overtaget møllen den 1. maj 1900. Købekontrakten og skødet er indført i skødepanteprotokollen bind 26 folio 313: **"Kjøbekontrakt**

Underskrevne Proprietær og Mølle ejer Knud Jensen af Holtet sælger og overdrager herved til Møllerkarl Søren Peter Bendtsen ²⁾ sammesteds, den under min Gaard Matr. N. 6 paa Holtet i Østerhassing Sogn hørende hollandske Vindmølle med alle Sejl og Kværne samt staaende og løbende Redskaber

1) Tinglæst. I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten. Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentligt retsmøde.

2) Søren Peter Bendtsen som er født i Mou i 1870, er døbt Søren Peter Bengtson. Efternavnet skyldes en svensk far. Noget tyder på, at myndighederne ikke rigtig kan finde ud af et svensk navn, for i skøder og folketællinger kaldes han tit for Bendtsen. Men med tiden slår navnet Bengtson igennem, og hans efterkommere bærer i dag dette navn.

Holtet set fra sydøst omkring 1920.

Til venstre ses Holtet Mølle.

Foto:
K.P. Andreasen,
Hals Arkiv, B4633.

alt som det nu staar og medfølger endvidere det ved Møllen staaende Møllehus med mur- og nagelfaste Ting, dog ikke Kakkelvne, samt den Grund hvorpaa Møllen er staaende og som ligger paa Hjørnet af Hals- og Gaaservejen samt kan betegnes saaledes, i nordre Side langs Halsvejen 25 Favne, i vestre Side langs Gaaservejen 50 Favne, i søndre Side 34 Favne og i østre Side 44 Favne alt Længde³⁾. Kontrakten er indgaaet på følgende Vilkaar:

1. Grund og Mølle overtages og tiltrædes af Kjøbereren til 1' Maj i Aar, og alt staar allerede fra nu af for Kjøberens Regning og Risiko for Ildsvaadestilfælde idet Kjøbereren i saa Fald har Regres til Assurancesummen og Salget sker med de samme Ret-

tigheder, Pligter og Byrder, hvormed alt hidtil har tilhørt mig i hvilken Henseende særlig bemærkes, at Kjøbereren og efterfølgende Ejere af det Solgte bestandig skal have Ret til at have og bruge Vindmøllen på det Solgte nærmere min øvrige Ejendom end Loven tillader.

2. Kjøbereren svarer fremtidig forfaldende Skatter, Afgifter og Brandpenge af det Solgte 1' Gang for 2' Termin og 2' Halvaar i Aar.

3. Jordstykket bliver nu af mig at besørge og bekoste udstykket fra min øvrige Ejendom, saaledes at jeg i December Termin i Aar kan meddele Kjøbereren Skjøde.

4. Kjøbesummen der er akkorderet til 5000 Kr. skriver Fem Tusinde Kroner, berigtiges

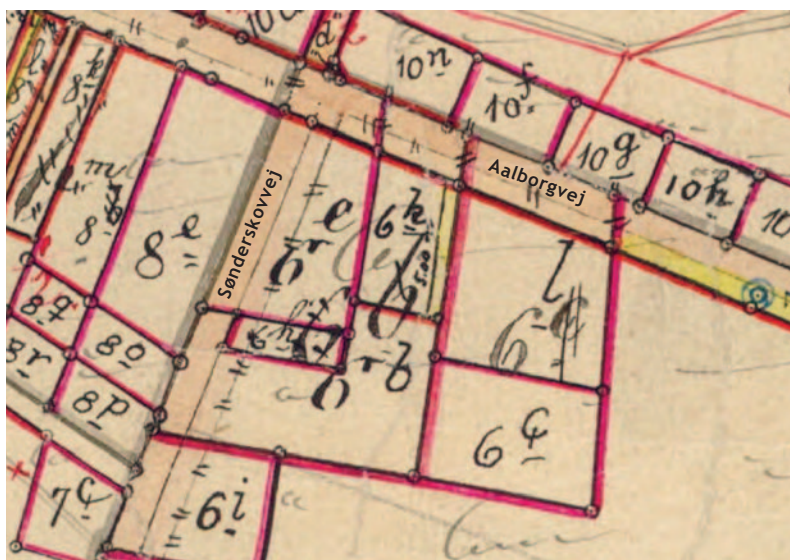
af Kjøbereren ved Kontant og skadesløs Betaling af 300 Kr. ved Overtagelsen den 1' Maj i Aar 700 Kr. i Juni Termin i Aar god Betalingstid alt uden Renter og Resten 4000 Kr. tilligemed Renter beregnet efter 4% p.a. fra 11' September i Aar til Betalingsdagen i 11 December Termin i Aar god Betalingstid samtidig med og mod at der meddeles Kjøbereren Skjøde fri for Gjæld og Hæftelser under Lovens Hjemmelsansvar.

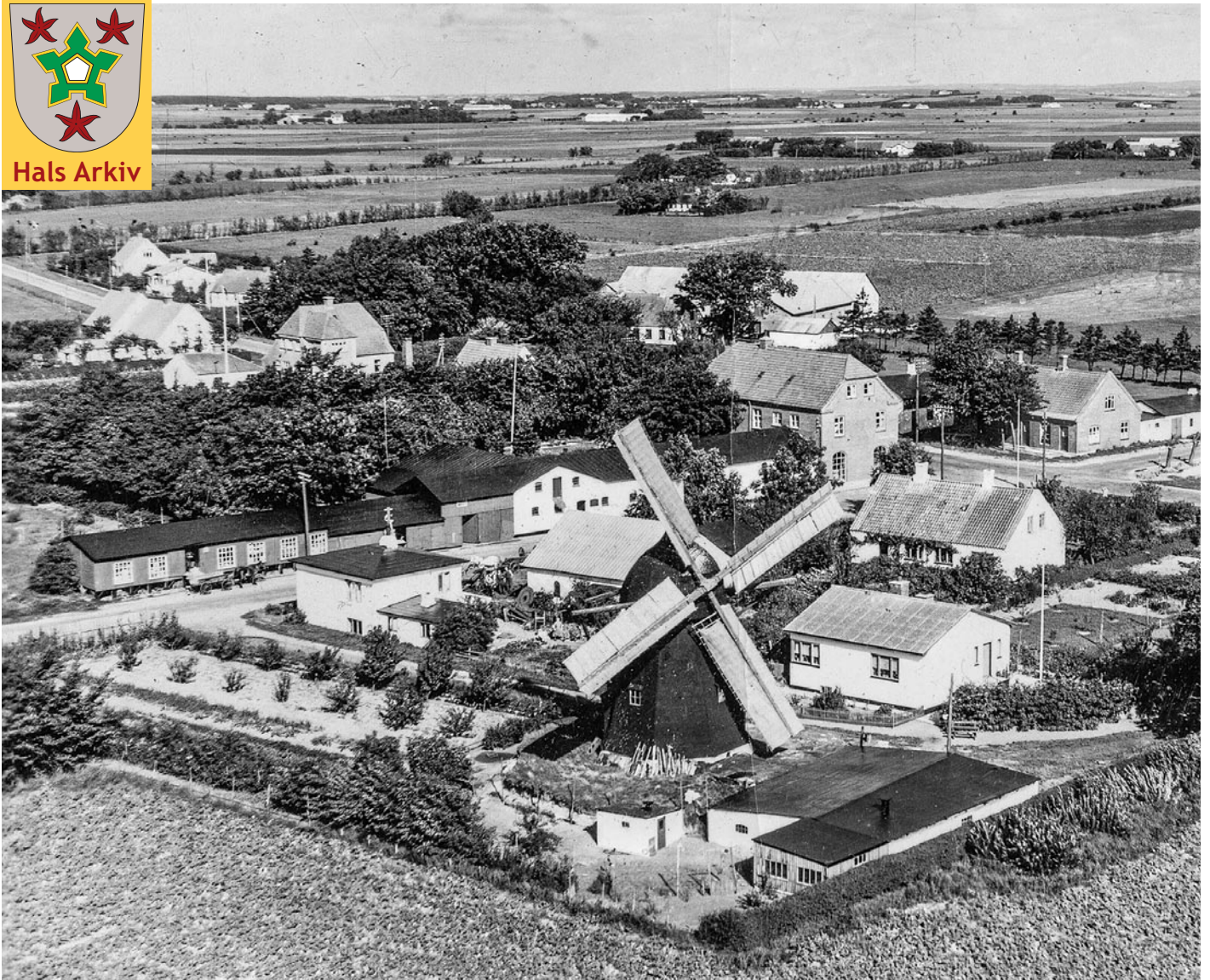
5. Omkostningerne ved denne Kontrakt og Skødet bæres af Kjøbereren og mig hver med Halvdelen. I Søgsmalstilfælde gjælder den hurtige Retsfølgning efter Frdg. 25 Januar 1828. Til Bekræftelse med Underskrifter af mig og Kjøbereren i Vidners Overværelse. p.T. Nørre Sundby den 19' Marts 1900. Søren Peter Bendtsen. Knud Jensen. Til Vitterlighed M Teisen. Riber.

Herved tilstaaes at de 300 Kr., der forfalder ved Overtagelsen og de 700 Kr. der forfalder i Juni Termin i Aar ialt 1000 Kr.

³⁾ 1 favn (måleenhed) = 3 alen = 1,8821 meter. Dette betyder, at den noget skæve grund på de 4 sider er omkring 47, 83, 94 og 64 meter. Der udstykses senere 4 parceller fra matr. nr. 6b. Disse 4 parceller og parcellen på Aalborgvej 211 har et samlet jordareal på 5.362 m², som derfor må være parcellens oprindelige størrelse.

Udsnittet af matrikelkortet over Holtet for 1892-1961 viser udstykningen af 6b til fire parceller.

Holtet Mølle på Aalborgvej 221 fotograferet i 1951

Foto:
Sylvest Jeensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B13778.

skriver Et Tusinde Kroner ere mig betalte. P. T. Nørre Sundby den 11 Juni 1900. *Knud Jensen.*

Paa Kjøbesummen er i Dag endvidere betalt 2000 Kr. og Rente 40 Kr. i alt To Tusinde og Fyrretyve Kroner. P. T. Nørre Sundby den 19' December 1900. *Knud Jensen.*"

"Skjøde

Til Fuldbyrkelse af foranstaaende Kjøbekontrakt og paa de i denne nævnte Vilkaar sælger, skjøder og til fuldkommen Ejendom overdrager jeg Knud Jensen herved til Søren Peter Bendtsen den ved Kontrakten solgte Parcel, der nu er fraskilt og ifølge Landbrugsministeriets Skrivelse af 27' Oktbr 1900 staar skyldsats under Matr N. 6b af Gaaser By, Øster Hassing Sogn for Hartk. ⁴⁾ ¼ Alb. Gammelsskat 4 Øre samt i Vederlag for Præstekorntiende intet, ligesom der ej heller paahviler Parcellen Tiende af Føl, Kalv, Lam og Bisværme eller Kirke-

korntiende og Smaaredsel ⁵⁾; med Ejendommen følger derhos den paa samme staaende Vindmølle. Kjøbesummen 5000 Kr. er berigtiget og Skjødet udstedes derfor under Lovens Hjemmelsansvar. Kort vedlægges.

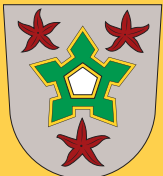
Til Bekræftelse med Underkrifter af mig og Kjøberen i Vidners Overværelse. p. T. Nørresundby 31' Januar 1901. *Søren Peter Bendtsen. Knud Jensen. Til Vitterlighed C. Thomsen. Bertel Jensen.* Ifølge Landbrugsministeriets Skrivelse af 27' Oktbr 1900 er ovennævnte Matr N 6b skyldsats for Hartk. ¼ Alb. Glsskat 4 Øre. Aalborg Stiftamt den 6' Februar 1901. Ed. Brun Fm. Læst . 8-2-1901 . 26 Folio 314.1 Kort forevist *N. Andersen*".

Kort efter overtagelsen, den 6. november 1900, gifter Søren Peter Bengtson sig med Ane Cathrine Svendsen. Ved folketællingen i 1901 bor ægtepar-

ret på Holtet Mølle, og parret har en logerende murersvend boende. I 1903 fødes sønnen Jakob. Ved folketællingerne i 1906 og i 1911 bor ægteparret og sønnen på Holtet Mølle sammen med en tjenestekarl. I 1913 fødes datteren Karoline Kirstine. Ved folketællingen i 1916 bor ægteparret på Holtet

⁴⁾ Hartkorn betyder "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var tønne hartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målt i tønner (ikke at forveksle med tønner land). 1 tønne = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

⁵⁾ Småredsel bruges her om ydelser beslægtet med tiende til præst og degn (småredselstiende).

Aalborgvej 221
fotograferet
i 2024.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B21441.

Mølle sammen med deres to børn og en møllersvend.

Efter salget af møllen i 1917 køber Søren Peter Bengtson de følgende år flere matrikler, som samles til gården Nordkær (i dag adressen Nordkær 12).

1917

Ved skøde af 11. december 1917, tinglæst 21. december samme år, sælger Søren Peter Bengtson hus og mølle til købmand Thorvald Bech. Sidstnævnte havde i 1909 etableret købmandsforretning på Holtet på nuværende adresse Aalborgvej 226, og i 1924 bygger han ny købmandsforretning på den anden side af gaden på nuværende adresse Aalborgvej 223 og flytter sin forretning derover. Midt mellem disse to år erhverver han altså Holtet Mølle, som han driver sideløbende med købmandsforretningen fra 1917, formentlig med skiftende bestyrere af møllen.

Den eneste møller, der er at finde på Holtet ved folketællingen i 1921 er møllersvenden Thorvald Pedersen, der bor sammen med hustruen Annine og datteren Dagny. Hvor møllersvenden nøjagtig bor er usikkert, familien er optalt som

nabo til ejendommen på Holtetgårdsvej 25, men formentlig har han drevet Holtet Mølle for købmand Bech.

Ved folketællingen i 1925 bor den ugifte møllersvend Martin Andersen i huset på Aalborgvej 223, sammen med købmandsfamilien i den nye forretning. Der er ikke andre møllere på Holtet, så nu må det være ham, der driver møllen for købmand Bech.

I 1928 bliver der installeret en 16 HK dieselmotor i en tilbygning nord for møllen. Denne skal dels trække kværnen i vindstille perioder og dels et lille savskæreri.

Ved folketællingen i 1930 arbejder møllersvenden Morten Mogens Andersen for Thorvald Bech, så formentlig bestyrer han nu møllen, og måske også savværket, for købmand Bech. Han bor som logerende i huset på Aalborgvej 219.

Holtet Mølle var oprindelig beklædt med strå, og ifølge bogen "Blot Brudstykker II", skrevet af Henrik Gjøde Nielsen i 1997, udskifter Emil Gade i 1934 stråene med brædder og pap. Og i værket "Danske Møller", skrevet af Niels Mein i 1935, angives bestyreren af

møllen på dette tidspunkt at være Anton Nymann.

Ved folketællingen i 1940 bor mølleren Erik Christensen i Holtet Mølle sammen med hustruen Elisabet og sønnen Niels Peter. Som virksomhedens art angives "Købmandsforretning", så der er ingen tvivl om, at Erik Christensen på dette tidspunkt bestyrer møllen for købmand Bech. Sønnen angives i øvrigt at være født i Jetsmark i 1938, så parret er kommet til Holtet efter denne fødsel.

Det er også i 1940, at det nuværende hus samt udhuset angives at være opført. Hvorvidt møllerparret bor i det nyopførte hus på Aalborgvej 221 eller i huset på Aalborgvej 219 er svært at vurdere, men formentlig bor de på Aalborgvej 219.

Møllerparret får sønnen Poul Erik i 1941. Såfremt det nuværende hus er opført i 1940 må købmand Bech være bygmesteren; dette er sandsynligvis korrekt, da huset er at finde på et luftfoto fra 1946.

Det fortælles i øvrigt, at mølleren under krigen malede mel for folk om natten. Folk skulle i denne periode stå til regnskab for alt deres korn,

Fortsættes næste side

I haven er den tidligere mølles fundament nu markeret med en stensat forsænket lækrog. Fotograferet i 2024.

*Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B21442.*

men noget blev tilsyneladende gemt af vejen og altså malet i nattens mulm og mørke.

Thorvald Bech køber i 1917 foruden Holtet Mølle med møllehus også en ret så stor grund. Denne grunds størrelse mere end halveres i hans ejerperiode med tre udstykninger og salg fra matr. nr. 6b. I 1927 udstykkes og sælges parcellen, som matrikuleres 6e (Sønderskovvej 276), i 1934 udstykkes og sælges parcellen, som matrikuleres 6h (Sønderskovvej 274) og i 1948 udstykkes og sælges parcellen, som matrikuleres 6k (Aalborgvej 219).

1948

Ved skøde, tinglyst 24. maj 1948, overtager Hans Hansen møllen. Han havde før købet været møllersvend i Dronninglund, møllersvend på Hougaard Mølle i Vester Hassing hos dyrlæge Eriksen, og møllersvend på Holtet hos købmand Bech.

Hans Hansen var i 1921 blevet gift med Petrea Kristine Jensen, som var fra Gandrup, og af parrets børn kendes Marie (født 1921) og Margrethe (født 1924). Hans Hansen dør i 1975 og hustruen Petra Kristine Hansen i 1981. Kort efter mandens død sælger enken møllen.

Det er lidt usikkert, hvor længe Hans Hansen drev mølteri på Holtet Mølle. I nekrologen over hans hustru står: "Parret [Kristine og Hans Hansen] købte Holtet Mølle ved Hals, som det drev i 22 år. Da udviklingen var løbet fra mølletriet, blev de boende i Møllehuset". De 22 år er sandsynligvis en skrivefejl, der skulle nu nok have stået 12 år. I så fald passer det med den kilde, som angiver, at Hans Hansen drev mølteri frem til 1960, hvor han brød møllen ned.

Også i Hans Hansens ejerperiode bliver grunden mindre på grund af en udstykning, da han i 1965 udstykker en parcellen fra matr. nr. 6b. Parcel matrikuleres 6m (Sønderskovvej 272).

1976

Den 6. oktober 1976 får enken Petrea Kristine Hansen adkomsten⁶⁾ til stedet på Aalborgvej 221 ved fremvisning af skifteretsattest i tinglysningsretten. Samme dag sælger enken stedet til Frank Kristian Nielsen.

1979

Ved skøde, tinglyst 1. oktober 1979, overtager den nuværende ejer Hans Ole Larsen stedet og huset på Aalborgvej 221, hvor Holtet Mølle tidligere havde ligget.

Grunden med matr. nr. 6b er efter de 4 ovennævnte udstykninger på 1.596 m², mindre end en tredjedel af den oprindelige grund ved udstykningen i 1900.

⁶⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, for eksempel et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument. Dette kan være en skifteretsattest, en vielsesattest eller et skøde.